

Metsäsektorin suhdannetiedote 2020

Jari Viitanen, Antti Mutanen ja
Sari Karvinen (toim.)

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
32/2020

Sisältö

Yhteenveto 3

Talouseläly..... 5
Jari Viitanen

Puutuoteteollisuus..... 8
Antti Mutanen

Massa- ja paperiteollisuus..... 12
Matleena Kniivilä

Raakapuumarkkinat 16
Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Bioenergiamarkkinat21
Johanna Routa

Yhteenveto

Pandemia ja lakot kurittavat, mutta metsäteollisuus selviää monia muita toimialoja paremmin

Alkuvuoden metsäteollisuuden lakoista johtuneet tuotantoseisokit ja koronaepidemian vuoksi heikentyvä kysyntä alentavat metsäteollisuustuotteiden tuotantomääriä Suomessa tänä vuonna. Vaikka pandemia on ainakin hetkellisesti lisännyt joidenkin metsäteollisuustuotteiden, kuten pehmopapereiden ja pakkausmateriaalien, kysyntää, markkinoihin liittyvä keskeisin epävarmuustekijä on, kuinka nopeasti epidemia saadaan hallintaan ja talous normalisoituu. Epävarmuutta liittyy myös brexit-neuvotteluiden lopputulokseen ja globaaliin kauppapolitiikkaan. Pidemmällä aikavälillä pandemia voi johtaa kulutustapojen muutokseen, mikä sekä lisää että vähentää eri metsäteollisuustuotteiden kysyntää.

Sahatavaran tuotantomäärät supistuvat viime vuodesta

Sahatavaran vienti Kiinaan on jo elpymässä, kun taas vientimäärät Pohjois-Afrikkaan ja Eurooppaan ovat vähentyneet. Euroopassa sahatavaramarkkinoita vaijaa kysynnän puute rakentamisen hidastuessa. Lisäksi Keski-Euroopan tuhopuusta jalostettava sahatavara pitää sahatavaran tarjonnan korkealla ja laskee markkinahintaa. Alkuvuoden mekaanisen metsäteollisuuden lakko heijastuu koko vuoden sahausmääriin ja Suomen sahatavaran tuotannon arvioidaan tänä vuonna vähenevän 10,3 miljoonaan kuutiometriin. Koivu- ja havuvanerin kysyntä teollisissa käyttökohteissa Euroopassa on vaimeaa. Koronapandemia synkentää vanerin jo ennestään vaisuja suhdannenäkymiä.

Koronakriisi voimistaa kemiallisen metsäteollisuuden murrosta

Paperiteollisuuden tuotanto- ja vientimääriin vaikuttavat alkuvuoden lakkojen lisäksi tiedossa olevat koneiden sulkemiset. Koronakriisin vaikutukset voivat olla paperiteollisuudessa mittavia, sillä kulutustapojen odotetaan muuttuvan ja digitalisaation voimistuvan, mikä vahvistaa painopaperien kysynnän alenevaa trendiä. Koronakriisin välittömät vaikutukset kartonkiteollisuuteen ovat olleet Suomessa pääsääntöisesti kysyntää kasvattavia, mutta tuotanto- ja vientimäärät jäävät taloustaantumasta ja alkuvuoden lakon seurauksena viime vuotta pienemmiksi. Pidemmällä aikavälillä kartonkiteollisuuden näkymät ovat valoisat verkko- ja kokaupan kasvun ansiosta. Pehmopapereiden ja kartongin kysyntäpiikki on lisännyt hetkellisesti sellun kysyntää, kun taas paino- ja kirjoituspaperin kysynnän voimakas väheneminen on vaikuttanut päinvastaisesti. Kokonaisuudessaan sellun kysynnän ennustetaan vähenevän tänä vuonna viime vuodesta ja myös tuotanto Suomessa pienenee selvästi. Sellun pitkän aikavälin kysyntänäkymät ovat edelleen hyvät.

Teollisuuspuun hakkuut vähenevät huomattavasti, tukkien kantohinnat laskevat

Metsäteollisuuden alenevat tuotantomäärät ja raakapuun kasvava tuonti heijastuvat teollisuuspuun hakkuisiin, jotka vähenevät tänä vuonna kymmenen prosenttia 56,5 miljoonaan kuutiometriin. Sahatavaran alenevat tuotantomäärät sekä heikentyvät vientihinnat heijastuvat havutukkien kantohintoihin, joiden ennustetaan alenevan 3–4 prosenttia. Kuitupuiden kantohintojen ennustetaan kuluvana vuonna pysyvän likimain viime vuoden tasolla, mikä johtuu sellun ja kartongin tuotannon suhteellisen pienestä laskusta ja sahakkeen tarjonnan vähenemisestä. Metsähakkeen käyttö pysyy viime vuoden tasolla, mutta sen keskimääräisen laitosinnan ennakoitaan nousevan hieman tänä vuonna.

Asiasanat: Sahatavara, vaneri, paperi, sellu, kartonki, kantohinnat, hakkuut, puun tuonti, metsäenergia

Metsäsektorin keskeiset ennustemuuttujat 2018–2020e

Tuote		2018	2019	2020e
		% -muutos edellisvuodesta		
Havusahatavara	tuotanto	1	-4	-9
	vienti	-7	3	-13
	vientihinta	9	-9	-4
Vaneri	tuotanto	-1	-11	-14
	vienti	-3	-9	-13
	vientihinta	2	-1	-3
Sellu*	tuotanto	6	2	-7
	vienti	12	11	-5
	vientihinta	22	-20	-14
Paperi	tuotanto	1	-14	-15
	vienti	2	-11	-15
	vientihinta	6	4	-3
Kartonki	tuotanto	5	-3	-1
	vienti	4	-2	-1
	vientihinta	4	1	-1
Teollisuuspuun hakkuut		10	-9	-10
Raakapuun tuonti		7	-1	8

* Sekä tuotanto että vienti sisältävät kaiken sellun.

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Tulli, ennusteet Luke

Yksityismetsien keskimääräiset nimelliset kantohinnat 2018–2020e

Puutavaralaji	2018	2019	2019/2018	2020e	2020e/2019
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	60,5	56,5	-7	54,5	-4
Kuusitukki	64,3	59,9	-7	58,2	-3
Koivutukki	45,9	43,9	-4	43,0	-2
Mäntykuitu	17,6	17,7	1	17,4	-2
Kuusikuitu	19,6	19,5	-1	19,6	1
Koivukuitu	16,8	16,8	0	16,6	-1

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke (ennusteet)

Talousokehitys

Jari Viitanen

Vuonna 2019 maailmantalouden kasvu hidastui 2,9 prosenttiin edellisvuoden suhdannehuipusta. Vaikka vielä kuluvan vuoden alussa talouskasvun hidastumisen ennakoitiin jatkuvan useilla metsäteollisuuden keskeisillä markkina-alueilla, näkymät pysyivät kuitenkin kohtuullisina. Kiinasta alkunsa saanut koronapandemia kuitenkin muutti nopeasti tilanteen ja maailmantalous koki ennen näkemättömän voimakkaan äkkijarrutuksen. Pandemian hillitsemiseksi helmi-maaliskuussa 2020 Aasiassa ja Euroopassa ihmisten liikkumista ja kokoontumisia rajoitettiin, kansallisia rajoja suljettiin ja useille toimialoille, kuten ravintoloille, asetettiin toimintarajoituksia. Huhtikuussa pandemia ja sitä seuranneet vastaavat kiellot ja rajoitukset laajenivat muun muassa Yhdysvaltoihin, Venäjälle ja Latinalaiseen Amerikkaan.

Rajoitukset ja epävarmuuden kasvu heijastuivat nopeasti globaaliin talouteen yksityisen kulutuksen ja kansainvälisen kaupan pysähtyessä. Erityisesti työvoimavaltaiset palvelu- ja kuljetussektorit ovat kärsineet. Epävarmuus ja kysynnän puute ovat supistaneet myös teollisuustuotannon määrää ja hidastaneet investointien aloituksia. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) huhtikuun ennusteen mukaan maailmantalous supistuu tänä vuonna kolme prosenttia ja maailmankauppa peräti 11 prosenttia viime vuodesta. Euroopan komissio arvioi toukuussa euroalueen talouden supistuvan tänä vuonna lähes kahdeksan prosenttia. Vaikka ennusteet yksittäisten maiden talouksien supistumisista ovat tässä vaiheessa lähinnä suuntaa-antavia ja tarken-

Kuva: Unsplash

Metsäteollisuuden kokonaisnäkymät jatkuvat kohtuullisina talouskasvun hidastumisesta huolimatta

tuvat kesän aikana, merkittävää on kuitenkin niiden arvioitu suuruusluokka 5–10 prosentin välillä. Useissa maissa talous voi notkahtaa enemmän kuin vuosien 2008–2009 finanssikriisissä.

Valtiot ja keskuspankit elvyttävät

Pandemian talousvaikutusten hillitsemiseksi useat valtiot ja talousalueet ovat räätälöineet mittavia finanssipoliittisia tukipaketteja akuutin kriisin välttämiseksi ja yritysten konkurssiaaltojen estämiseksi. Yhdysvalloissa talous on ajautumassa syvimpään lamaan sitten 1930-luvun ja kongressi on hyväksynyt jo yhteensä vajaan 3 000 miljardin dollarin tukipaketin talouden elvyttämiseksi. Euroopan unionissa yhteisestä elvytyspaketista ja sen suuruudesta vasta neuvotellaan, mutta yksittäiset jäsenvaltiot ovat jo kohdentaneet suuria tukipaketteja eri toimialoille.

Myös maailman keskuspankit ovat aloittaneet mittavia arvopapereiden osto-ohjelmia. Euroopan keskuspankki (EKP) tukee euroalueen taloutta 750 miljardin euron suuruisella velkapapereiden osto-ohjelmalla, mikä tähtää erityisesti rahoituksen saatavuuden turvaamiseen pankeille ja tätä kautta yrityksille. Suora elvytysvaikutus esimerkiksi korkotason laskemalla sen sijaan on rajallinen korkojen ollessa jo valmiiksi alhaalla. Yhdysvaltain keskuspankki (FED) alensi maaliskuussa peruskorkoa ja ilmoitti 2 300 miljardin dollarin suuruisen ohjelman, joka kattaa muun muassa liittovaltion, paikallishallinnon ja yrityslainojen ostamista. Keskuspankkien elvyttävä rahapolitiikka tarkoittaa, että korkotasoon

ei kohdistu loppuvuoden aikana merkittävää nousupainetta.

Valuuttakurssit heijastuvat metsäteollisuuden kilpailukykyyn merkittävästi. Valuuttakurssien keskinäiseen määräytymiseen vaikuttavat talousalueiden välinen suhteellinen talouskasvu, vaihtotaseiden ali- tai ylijäämät, harjoitetun rahapolitiikan kireys, korkotaso ja valuuttaspekulaatiot. Nyt kaikkien keskuspankkien elvyttäessä samanaikaisesti, ja korkotason ollessa alhaalla, talouksien ja niiden ulkomaankaupan suhteellinen elpymisen vaikuttavat loppuvuoden aikana valuuttakurssien määräytymiseen. Valuuttakurssien ennakointi on aina poikkeuksellisen vaikeaa, mutta niihin ei nyt odoteta merkittäviä muutoksia loppuvuoden aikana.

Alkaako elpyminen jo kesän aikana?

Tuoreimpien tilastojen mukaan koronapandemian huippu olisi ohitettu jo Aasiassa ja Euroopassa. Rajoituksia onkin jo Kiinassa, Japanissa ja useissa Euroopan maissa alettu höllentämään ja talouden aktiviteetti on vähitellen käynnistymässä. Talusalueet kulkevat kuitenkin eri tahdissa, sillä Yhdysvalloissa ja Venäjällä epidemiahuipun ennakoidaan olevan vasta edessä lähiviikkojen aikana. Uusimpien talousennusteiden mukaan kesän aikana ja sen jälkeen talouskehitys kääntyisi jo nousuun ja maailmankauppa alkaisi vähitellen elpymään. Mitään nopeaa elpymistä ei kuitenkaan ennakoida, vaan elpymisen kestää todennäköisesti vuosia, ennen kuin epidemian vuoksi menetetty BKT:n kasvu saa-

vutetaan useissa maissa. On myös mahdollista, että koronaepidemian toinen aalto iskee syksyn tai alkutalven aikana uudelleen, jolloin rajoituksia ihmisten liikkumiselle ja kokoontumisille joudutaan jälleen asettamaan. Tämä W-muotoinen talouskehitys hidastaisi merkittävästi elpymistä ja useiden metsäteollisuustuotteiden kysyntää.

Mitä pandemian jälkeen?

Vaikka koronapandemia alkaisikin kesän jälkeen vähitellen hiipumaan, sen vaikutukset tulevat näkyämään globaalisti vielä pitkään. Yritysten konkurssimäärät tulevat todennäköisesti kasvamaan vielä syksyn ja ensi talven aikana, työttömyys pysyy korkeana ja epävarmuus pandemian mahdollisesta uusiutumisesta rajoittavat kuluttajien käyttäytymistä. Tulevaan kulutuskäyttäytymiseen saattaa vaikuttaa myös nykyiset mittavat finanssipoliittiset elvytyspaketit. Tietoisuus tulevasta julkisen velan ja ku-

Kuva: Pixabay

lutuksen supistuksista, eläkekertymän mahdollisesta pienentymisestä sekä veronkorotuksista voivat supistaa kulutusta ennakoivasti ja johtaa säästämisasteen kasvuun.

Vaikka paino- ja kirjoituspaperin kysyntä on voimakkaasti laskenut, kokonaisuutena metsäteollisuus on selvinnyt vallitsevasta pandemiasta tähän mennessä kohtuullisen hyvin ja osaan metsäteollisuuden tuotteista kysyntä on jopa lisääntynyt. Metsäteollisuuden näkökulmasta tärkeää on keskeisten vientialueiden kysynnän elpymisen. Puutuoteollisuuden osalta kysyntä Kiinassa on jo elpymässä, mutta Pohjois-Afrikan talouksien elpymisen voi kestää pidempään. Kevättalven 2020 aikana tapahtunut öljyn maailmanmarkkinahintojen romahdus ja koronapandemian vuoksi menetetyt valuuttatulot turismista vaikuttavat alueen valtioiden ostovoimaan. Sama syy voi hidastaa Venäjän talouden elpymistä. Massa- ja paperiteollisuuden osalta myös Euroopan, erityisesti Saksan ja Britannian, sekä Yhdysvaltojen elpymisen vaikuttavat sellun, paperin ja kartongin kysyntöihin.

Koronapandemiaan, sen leviämiseen ja keston sekä talouksien elpymiseen liittyvät kysymykset ovat tällä hetkellä keskeisimmät epävarmuustekijät maailmantaloudessa. Taustalla piilee kuitenkin muitakin epävarmuustekijöitä. Yhdysvalloissa marraskuussa järjestettäviä presidentinvaaleja saattaa edeltää esimerkiksi kauppapolitiikkaan liittyviä muutoksia. Kauppasodan laajamittainen puhkeami-

nen Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä on edelleen mahdollinen. Brexit-neuvotteluiden tämän hetkinen takaraja on vuoden vaihteessa ja julkisuudessa olleiden tietojen mukaan neuvotteluissa on edelleen useita avoinna olevia vaikeita kysymyksiä. Italian pankkikriisi ja Euroopan unionin sisäiset ristiriidat voivat kärjistyä loppuvuoden aikana.

Suomen talouskehitys riippuu viennin elpymisestä

Vuonna 2019 Suomen talous kasvoi prosentin. Tämän vuoden talousennusteet ennakoivat Suomen talouden supistuvan 6–10 prosenttia. Arviot perustuvat oletuksiin, että toisen neljänneksen romah-

Suomen kokonaisviennin nopeaa elpymistä ei ole odotettavissa

duksen jälkeen rajoituksia vähitellen poistetaan, julkiset elvytyspaketit auttavat akuutin kriisivaiheen yli ja talous alkaa hitaasti elpymään kesän aikana. Epävarmuus pandemian tukahduttamisen onnistumisesta on kuitenkin edelleen suuri. Yksityistä kulutusta rajoittavat konkurssien lisääntymiset ja työttömyyden kasvu. Vaikka erityisesti kemiallisten metsäteollisuustuotteiden vienti on koronakriisin aikana vetänyt kohtuullisen hyvin, kokonaisuutena Suomen vientikehitys seuraa maailmantalouden ja -kaupan kehitystä viiveellä. Viennin nopea elpyminen vaatisi siten keskeisten vientimaiden kysynnän voimakasta kasvua, mitä ei ole näköpiirissä ainakaan ennen loppuvuotta. Merkittävää on myös huomata, kuinka koronaepidemia mahdollisesti nopeuttaa Suomen kansantaloudelle ja vientituloille tärkeiden graafisten papereiden kysynnän laskua. Rakentamisen viime vuonna alkanut hiljentyminen jatkuu tämän vuoden ajan, vaikka mahdollisesti osa julkisesta elvytyksestä suunnataan rakennusalalle. Myös kone- ja laiteinvestoinnit supistuvat.

► [Luken tilastopalvelu: Metsätilastot](#)

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

Puutuoteteollisuus

Antti Mutanen

Vuonna 2019 Suomen sahateollisuus liukui lasku-suhdanteeseen. Sekä kuusi- että mäntysahatavaran vientihinnat laskivat koko vuoden ajan ja sahatavaran vuositason keskimääräinen vientihinta jäi yhdeksän prosenttia vuoden 2018 suhdannehuippua alemmaksi. Sahatavaran vientimäärä sen sijaan kohosi kolme prosenttia 8,9 miljoonaan kuutiometriin. Viennin kasvuun vaikutti vuonna 2018 suureksi kasvaneiden sahatavaravarastojen purku vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla. Tärkeimmistä vientimaisista sahatavaran vienti kasvoi sekä Egyptiin (+18%) että Kiinaan (+14%), mutta väheni Japaniin (-3%), Britanniaan (-8%), Saksaan (-6%) ja Ranskaan (-3%). Suhteellisesti eniten, 106 prosenttia, vienti kasvoi Saudi-Arabiaan, ja määrissä mitattuna Saudi-Arabia nousi Ranskan ohi Suomen kuudenneksi tärkeimmäksi sahatavaran vientimaaksi.

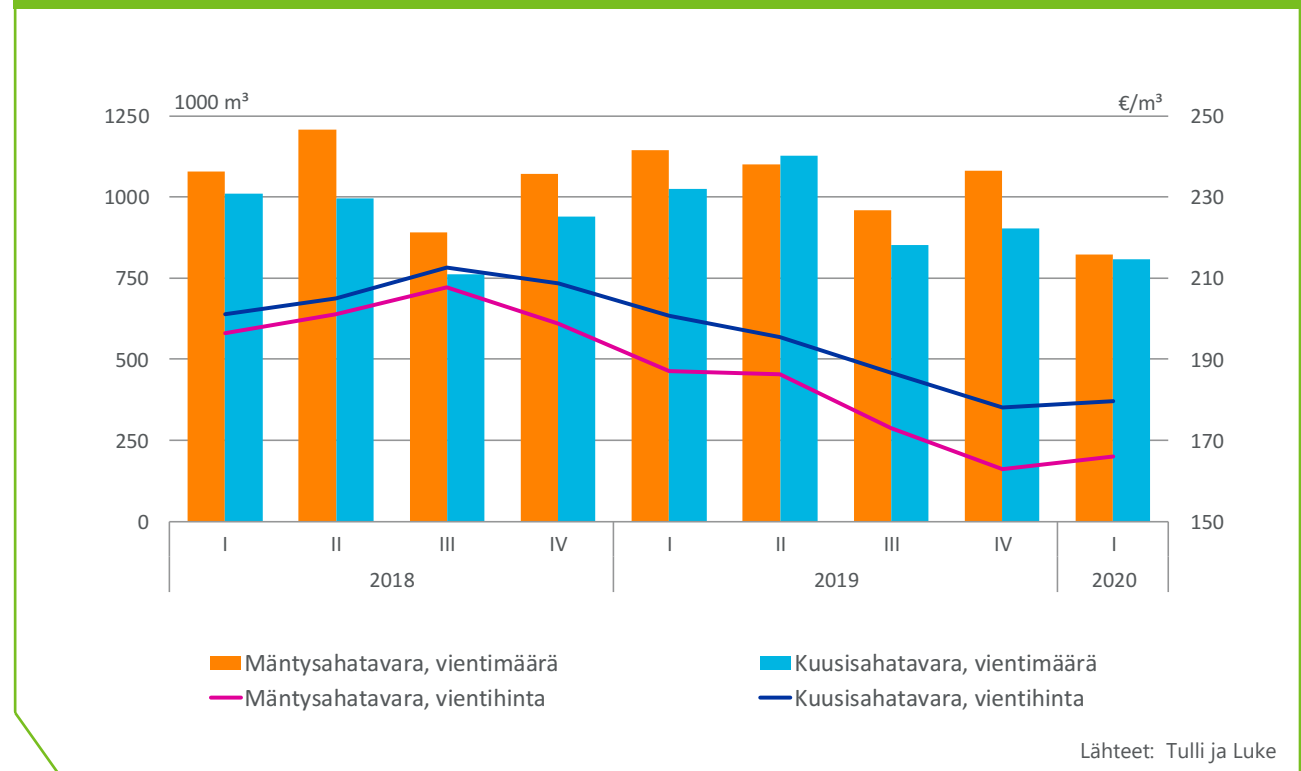
Sahatavaran suhdannenäkymät heikkenivät vuoden 2019 loppua kohden, ja useat sahat rajoittivat tuotantoa. Lisäksi tuotantoa laski joulukuussa 2019 sekä työntekijöiden että työnantajien toteuttamat työtaistelutoimet. Vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä sahatavaran tuotanto jäikin 14 prosenttia vuoden 2018 vastaavaa ajankohtaa pienemmäksi. Koko vuoden 2019 osalta sahatavaran tuotanto laski neljä prosenttia edellisvuodesta.

Sekä kuusi- että mäntysahatavaran vientihinnat painuivat alimmilleen joulukuussa 2019, jolloin kuusisahatavaran vientihinta oli yli 40 euroa kuutiometriltä ja mäntysahatavaran vientihinta yli 50 eu-

roa kuutiometriltä vähemmän kuin elo-syyskuussa 2018. Havusahatavaran hintataso laski vuonna 2019 globaalisti, mihin syynä oli sahatavaran tarjonnan runsaus suhteessa kysyntään. Vuoden 2018 suhdannehuippu kasvatti sahatavaran tuotantoa ja paisutti sahatavaravarastoja, joita pyrittiin purkamaan vuoden 2019 aikana. Lisäksi Keski-Euroopan massii-

viset myrsky- ja hyönteistuhot toivat alueen sahoille runsaasti edullista raaka-ainetta ja kasvattivat heikompilaatuisen sahatavaran tarjontaa Euroopan markkinoiden lisäksi Pohjois-Afrikassa ja Kiinassa. Tuhopuuta myös vietiin runsaasti Kiinaan jalostettavaksi.

Mänty- ja kuusisahatavaran vientimäärät ja -hinnat 2018/I—2020/I

Lähteet: Tulli ja Luke

Havusahatavaran hinnan lasku taittui varovaiseen nousuun Yhdysvalloissa kesällä 2019. Kiinan markkinoilla alhaisin hintataso saavutettiin puolestaan loka-marraskuussa, jonka jälkeen sahatavaran hinta on noussut. Euroopassa sahatavaran laskeva hintakehitys tasaantui vuoden 2019 loppua kohden. Havusahatavaramarkkinoilla tapahtunut hintatason laskun päätyminen on heijastunut myös Suomen sahatavaran vientiin. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä sekä kuusi- että mäntysahatavaran vientihinnat nousivat vuoden 2019 viimeisen neljänneksen pohjalukemista. Sen sijaan vuoden 2019 ensimmäiseen neljännekseen verrattuna sekä kuusi- että mäntysahatavaran vientihinnat olivat yhä 11 prosenttia alemmalla tasolla.

Sahatavaramarkkinoiden syksyn näkymät sumuiset

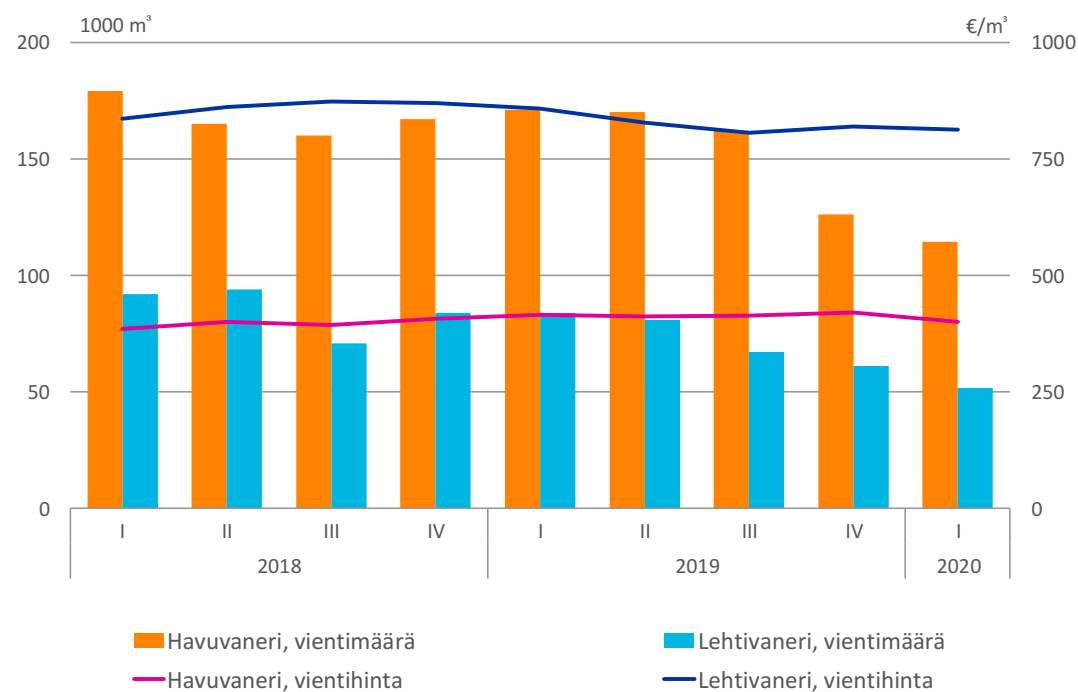
Sahatavaran vientihinnan laskun taittuminen loi alkuvuonna 2020 sahoilla varovaisia odotuksia suhdannetilanteen asteittaisesta paranemisesta. Toisaalta alkuvuotta leimasivat työtaistelutoimet, joiden seurauksena sahatavaran tuotanto pieneni selvästi. Neljä viikkoa kestänyt sahoja ja vaneritehtaita koskenut mekaanisen metsäteollisuuden lakko päättyi 23.2., ja kuluvan vuoden helmikuussa sahatavaran tuotanto jäi liki 40 prosenttia alemmaksi kuin vuotta aiemmin. Maaliskuussa sahatavaran tuotanto kuitenkin jo ylitti vuoden 2019 maaliskuun tuotannon, mutta tästä huolimatta kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksellä tuotanto jäi 23 prosenttia pienemmäksi kuin viime vuoden vastaavaan aikaan.

Varovaisen myönteiset odotukset sahatavaran viennin kehityksestä ovat kuitenkin muuttuneet kasvavaksi epävarmuudeksi Kiinan Wuhanista liikkeelle lähteneen koronaepidemian levitessä pandemiaksi. Kiina toteutti alkuvuodesta 2020 rajuja rajoitustoimia viruksen leviämisen ehkäisemiseksi, mikä johti maan teollisuustuotannon ja ulkomaankaupan merkittävään pienenemiseen. Tämä laski sahatava-

ran kysyntää sekä johti kuljetuksia haittaavaan konttipulaan. Kevään edetessä rajoituksia on Kiinassa purettu ja tällä hetkellä Kiina ovat yksi harvoista hyvin vetävistä sahatavaran vientimarkkinoista maailmassa.

Koronapandemia ja sen hillitsemiseksi asetetut rajoitustoimet ovat vaikuttaneet sahatavaran kysyn-

Havu- ja lehtivanerin vientimäärät ja -hinnat 2018/I—2020/I

Lähteet: Tulli ja Luke

tään Kiinaa enemmän Euroopassa. Erityisesti niissä maissa, joissa rakennustoiminta on osittain ollut keskeytyneenä, kuten Ranskassa, Britanniassa, Espanjassa ja Italiassa, rakennesahatavaran kysyntä on laskenut. Saksassa, Alankomaissa ja Pohjoismaissa koronan vaikutus rakentamiseen on ollut kesäkuun alkuun mennessä toistaiseksi vähäinen. Sahatavaran kysynnän laskua rakentamisessa on jossain määrin paikannut kysynnän lisääntyminen pakkausteollisuudessa sekä rautakauppamyynnin kasvu ihmisten innostuttua remontoimaan kotiaan. Sahatavaran kokonaiskysynnän lasku on heijastunut havusahatavaran tuotantoon, joka arvioiden mukaan jäi Euroopassa maaliskuuhun 10–15 prosenttia pienemmäksi kuin viime vuoden vastaavaan aikaan. Euroopassa rakentamisen näkymät eivät olleet erityisen suotuisat ennen korona-aikaa: Euroconstruct ennusti joulukuussa 2019 rakentamisen kasvunopeuden hiipuvan vuonna 2020 Euroopassa keskimäärin prosenttiin ja joissakin maissa, kuten Saksassa, Ranskassa ja Suomessa, rakentamisen määrän supistuvan.

Koronarajoitusten vuoksi rakentaminen on ollut osittain pysähdyksissä myös Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä, minkä lisäksi alueella on suljettu rajoja. Alueen talouteen vaikuttaa voimakkaasti myös öljyn ja kaasun hintojen romahdus helmikuun puolivälissä. Valuuttatuloja vähentää myös turistien puuttuminen, ja tulojen lasku tulee heijastumaan muun muassa infrastruktuurihankkeiden toteuttamiseen. Samaan aikaan alueelle suuntautuu kasvavaa sahatavaran tarjontaa Venäjältä ja Keski-Euroopasta. Pohjois-Afrikassa vaikean markkinati-

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

lanteen ennakoitaan kestävän ainakin kuluvan vuoden syksyyn saakka.

Yhdysvalloissa sahatavaran kysyntä oli ennen koronapandemiaa rakentamista suosineen lauhan talven vuoksi vilkasta ja havusahatavaran hinta nousussa. Rajoitustoimien myötä sahatavaran kysyntä on vähentynyt ja hintataso laskenut. Parina viime vuonna havusahatavaran vienti Euroopasta Yhdysvaltojen markkinoille on kasvanut vauhdikkaasti samalla, kun kanadalaisen sahatavaran markkinaosuus on supistunut. Kevään edetessä eurooppalaisen havusahatavaran kysyntä Yhdysvalloissa on kuitenkin hiipunut.

Sahatavaran kysyntäongelmat Euroopan, Pohjois-Afrikan ja Yhdysvaltojen markkinoilla ovat luonnollisesti lisänneet sahojen kiinnostusta Kiinan markkinoita kohtaan. Havusahatavaran tarjonta Kiinaan erityisesti metsätuhojen vaivaamasta Keski-

Euroopasta on jatkanut viime kuukausina voimakasta kasvuaan. Kuivan ja lämpimän kevään vuoksi kirjanpainajatilanne on Keski-Euroopassa jälleen kriittinen ja tuhopuuta ennakoitaan tulevan markkinoille kuluvana vuonna runsaasti. Samalla paine sahatavaran hinnan laskuun Kiinan markkinoilla on kasvanut. Kiinassa sahatavaran kysyntää pitävät yllä käynnissä olevat rakennushankkeet, mutta kysynnän tason säilymiseen liittyy epävarmuutta. Kiinassa, kuten muuallakin maailmassa, pelkona on koronapandemian toinen aalto, mikä voi johtaa rakennusinvestointien lykkääntymiseen.

Suomalaiset sahat ovat raportoineet viennin vetävän tällä hetkellä suhteellisen hyvin mutta syksyn tilanteen olevan näkymiltään erittäin sumuisen. Viennin kehitykseen vaikuttaa eri maiden koronan vuoksi toteuttamien rajoitustoimien purku ja mahdollinen uudelleen kiristäminen. Ilman koronan vaikutustakin Suomen sahatavaran tuotannon, viennin sekä vientihinnan odotettiin syksyn 2019 Metsäsektorin suhdannekatsauksessa laskevan kuluvana vuonna. Koronapandemian seurauksena laskusta muodostuu kuitenkin aiemmin ennakoitua jyrkempää.

Vanerin kysyntä vaisua

Koivuvanerin markkinatilanne Euroopassa oli vuonna 2019 kireä, ja koivuvanerin vientihinta kääntyi laskuun. Negatiiviseen kehitykseen reagoitiin toteuttamalla tuotannon sopeutustoimia useilla Suomen koivuvaneritehtailla pitkin vuotta. Havuvanerin vientikysyntä säilyi vuonna 2019 koivuvaneria tasaisempana ja vientihinta kohosi hieman. Vuoden lop-

sempana ja vientihinta kohosi hieman. Vuoden loppua kohden epävarmuus havuvanerin viennin vedon jatkumisesta kasvoi, ja myös tuotannossa toteutettiin sopeutustoimia. Tuotannonrajoitusten lisäksi vanerin tuotantoa laskivat vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä joulukuun työtaistelutoimet.

Vuoden 2020 ensimmäisinä kuukausina sekä koivu- että havuvanerin kysyntä teollisissa käyttökohteissa, kuten kuljetusvälineiteollisuudessa, on Euroopassa ollut vaimeaa. Vaikka rakentamisessa havuvanerin kysyntä on Euroopassa ollut suhteellisen vilkasta, sekä havu- että koivuvanerin vientihinnat laskivat vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä.

Kuva: Metsä Group

Vanerin tuotantoon vaikutti voimakkaasti vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä mekaanisen metsäteollisuuden lakko, ja tuotanto jäi kolmanneksen pienemmäksi kuin vuoden 2019 vastaavaan aikaan. Koronapandemia synkentää vanerin jo ennestään vaisuja suhdannenäkymiä, ja Suomen vanerin tuotanto- sekä vientimäärät jäivät kuluvana vuonna selvästi viime vuotta alemmalle tasolle.

► [Tilasto: Puutuoteteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus](#)

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vientiennusteet, 1 000 m³ (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla).

	Tuotanto			Vienti		
	2018	2019	2020e	2018	2019	2020e
Havusahatavara	11 800	11 300	10 300	8 686	8 932	7 800
	1	-4	-9	-7	3	-13
Vaneri	1 230	1 090	940	1 012	919	800
	-1	-11	-14	-3	-9	-13

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke

Havusahatavaran ja vanerin nimellisten keskivientihintojen muutosprosentit edellisvuodesta.

	2018	2019	2020e
Havusahatavara	9 (211 €/m ³)	-9	-4
Vaneri	2 (553 €/m ³)	-1	-3

Lähteet: Tulli ja Luke

Massa- ja paperiteollisuus

Matleena Kniivilä

Suomen paperiteollisuuden loppuvuoden näkymiä leimaa taloustaantumun mukanaan tuoma voimakas kysynnän väheneminen. Taantuma voimistaa jo vuosia jatkunutta paino- ja kirjoituspaperin kysynnän alenevaa trendiä. Tämän vuoden tuotantoa Suomessa pienentävät lisäksi metsäteollisuuden alkuvuoden lakot sekä kapasiteetin sulkemiset ja muutokset. Viime vuoden puolella UPM sulki aika-kauslehtipaperia (SC) valmistavan paperikoneen Raumalla, mikä vähentää tuotantokapasiteettia 265 000 tonnia vuodessa. Vuoden 2020 syksyllä Stora Enso puolestaan sulkee kaksi hienopaperikonetta Oulussa, mikä poistaa vuositasolla tuotantokapasiteettia yli miljoona tonnia. Toinen paperikoneista muutetaan tuottamaan kraftlaineria.

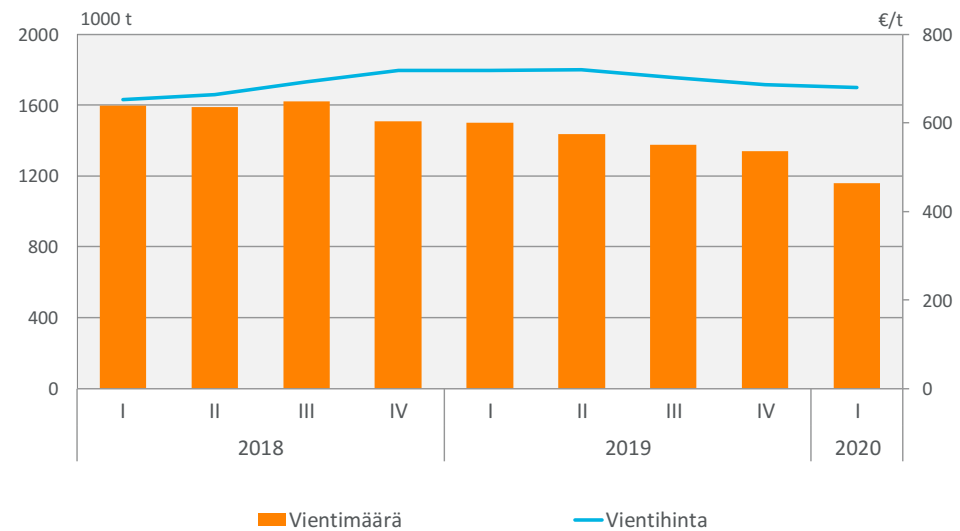
Viime vuonna paino- ja kirjoituspapereiden kysyntä väheni Euro-Graphin mukaan Euroopassa 8,4 prosenttia. Pudotus oli kaikissa paperilajeissa suurta, 8–13 prosenttia. Ainoastaan päällystämättömän hienopaperin kysyntä väheni maltillisemmin, neljä prosenttia edellisvuodesta. Vienti Euroopan ulkopuolelle väheni kaikkiaan 3,6 prosenttia edellisvuodesta. Kysynnän vähenemisen seurauksena myös paperin vienti Suomesta väheni viime vuonna noin kymmenen prosenttia. Tuotanto aleni tätäkin enemmän ja oli lähes 14 prosenttia pienempää kuin edellisvuonna.

Kysynnän laskun seurauksena paperin hinnat olivat FOEX:in mukaan Euroopassa viime vuonna pääasiassa laskussa. Kysynnän heikkenemisen lisäksi laskua selittää alentunut sellun hinta. Laskusta huoli-

matta koko vuoden keskimääräinen hinta jäi Euroopassa vielä kuitenkin edellisvuotta korkeammaksi ja myös Suomen vientihinta nousi korkeammaksi kuin vuotta aiemmin. Trendi oli Euroopassa kuitenkin valtaosan vuotta laskeva ja sama trendi on jatkunut kuluvan alkuvuoden aikana, vaikka joidenkin paperilajien hinnan lasku on viime viikkojen aikana taantunut.

Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä paperin kysyntä on Euroopassa laskenut voimakkaasti, kahdeksan prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Koronan vaikutukset näkyvät maaliskuun luvuissa vasta hieman ja kysynnän väheneminen onkin huhtikuu-toukokuussa todennäköisesti ollut selvästi suurempaa. Paperin tuotanto Suomessa väheni ensimmäisellä neljänneksellä peräti 22 prosenttia ja vienti 23 prosenttia metsäteollisuuden

Paperin vientimäärä ja -hintaa 2018/I—2020/I

Lähteet: Tulli ja Luke

lakkojen sekä Euroopan vähenevän kysynnän myötä.

Koronan seurauksena tulevan taloustaantumien vaikutukset voivat olla paperiteollisuudessa mittavia. Maalis-toukokuussa kysyntää välittömästi pienensivät lehtimainonnan väheneminen sekä toimistopaperin ja painotalojen tuotteiden kysynnän pieneneminen. Paino- ja kirjoituspaperia valmistavien koneiden käyntiasteet Euroopassa olivat alhaisia jo ennen koronakriisiä ja ne ovat keväällä entisestään heikentyneet. Monin paikoin on ilmoitettu tuotantoseisokeista. Taloustaantuma vähentää jo sinällään paperin kysyntää, mutta koronan seurauksena kulutustapojen odotetaan muuttuvan ja digitalisaation voimistuvan, mitkä vahvistavat entisestään paino- ja kirjoituspaperien kysynnän alenevaa trendiä. Kriisin vuoksi entistä pahemmin epätasapainossa olevan kysyntä-tarjontatilanteen seurauksena paperikoneiden sulkemisten ennakoitaan jatkuvan.

Positiivisia vaikutuksia koronakriisi on ainakin hetkellisesti tuonut pehmopapereiden tuotantoon niiden kysynnän voimistuessa. Koska pehmopaperit kuitenkin yleensä valmistetaan lähellä loppukäyttäjää, pehmopaperituotannon määrä on Suomessa varsin pieni, vain noin kolme prosenttia kaikesta paperintuotannosta. Pehmopapereiden kysynnän kasvun merkitys Suomen paperintuotantoon jää siis vähäiseksi. Pehmopapereiden globaalien kysynnän kasvu vaikuttaa kuitenkin sellun kysyntään positiivisesti.

Romahtaneen paino- ja kirjoituspaperin kysynnän seurauksena myös sen hintaan kohdistuu alenemis-

painetta. Mahdollisuuksia hinnan laskuun rajoittavat kuitenkin paperiteollisuuden heikko kannattavuus sekä sellun hinnan alenemisen pysähtyminen. Vaikeaan tilanteeseen reagoidaan teollisuudessa todennäköisesti mieluummin tuotantoa rajoittamalla kuin hintoja laskemalla.

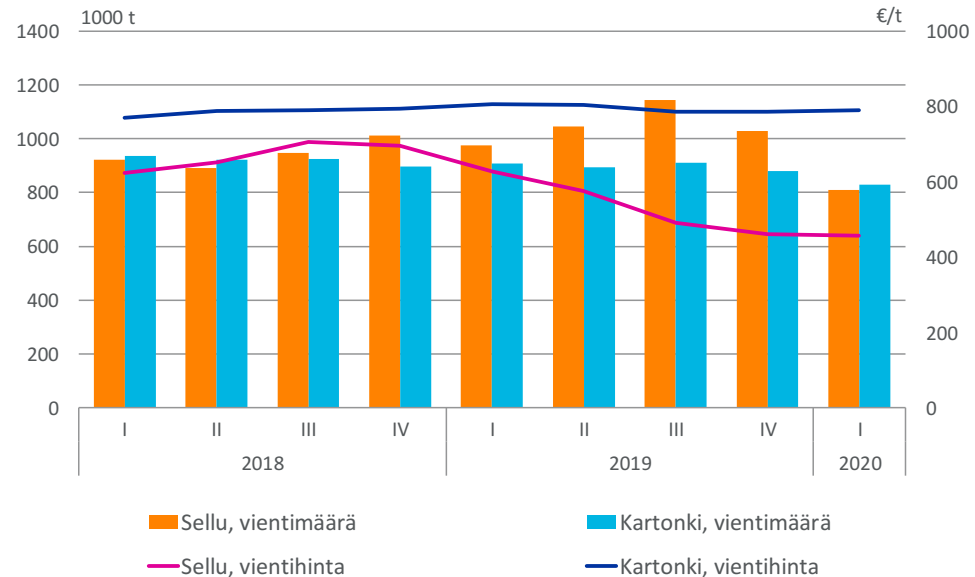
Suomen keskimääräinen paperin vientihinta alenee tänä vuonna jonkin verran viime vuoden keskihinnasta. Oma sellutuotanto voi kuitenkin tuoda suomalaiselle metsäteollisuudelle jossain määrin kilpai-

luetua, vaikka myös markkinasellun hinta on alentunut. Suomen tuotanto- ja vientimäärät vähenevät huomattavasti viime vuodesta jo tiedossa olevien tai toteutettujen kapasiteetin sulkemisten, alkuvuoden lakkojen tuotantomenetysten sekä kysynnän kiihtyvän vähenemisen seurauksena.

Taivekartonkimarkkinat melko vakaat

Kysynnän kasvun seurauksena kartongin tuotanto on viime vuosina Suomessa lisääntynyt. Osittain lisäys on johtunut paperikoneiden muuntamisesta

Kartongin ja sellun vientimäärät ja -hinnat 2018/I—2020/I

Lähteet: Tulli ja Luke

kartonkikoneiksi. Viime vuonna tuotanto kuitenkin aleni hieman, noin kolme prosenttia. Myös vientimäärä väheni pari prosenttia edellisvuodesta. Markkinatilanne säilyi kuitenkin melko vakaana ja kartongin keskimääräinen vientihinta nousi prosentin edellisvuodesta.

Tämän vuoden alussa kartongin tuotantoa ja vientiä Suomesta pienensivät metsäteollisuuden lakosta johtuneet tuotantoseisokit. Ensimmäisellä neljänneksellä kartongin tuotanto oli 12 prosenttia edellisvuoden vastaavaa aikaa pienempää ja vienti väheni noin yhdeksän prosenttia. Vientihinta oli kaksi prosenttia edellisvuoden vastaavan ajan keskihintaa alempi. Maalis-toukokuussa kartongin kysyntään on voimakkaasti vaikuttanut koronakriisi. Välitön vaikutus on ollut kysyntää lisäävä. Tähän on vaikut-

tanut muun muassa internetkaupan kasvu sekä erilaisten ruoka-, juoma- ja lääkepakkausten tarpeen nousu. Vaikutus on kartonkien tuotannossa ollut kuitenkin kaksijakoinen ja vaikutuksen suunta ja suuruus on riippunut valmistettavan kartongin käyttötarkoituksesta. Suomen kartonkiteollisuudelle välitön vaikutus on ollut pääsääntöisesti positiivinen. Myös kierrätyskuidun saatavuuden heikkeneminen ja sen hinnan nousu on välillisesti vaikuttanut suomalaisen, neitseellistä kuitua käyttävän kartonkiteollisuuden kysyntään. Neitseellisen kuidun käyttäminen on myös pidemmällä aikavälillä suomalaisen kartonkiteollisuuden kilpailuetu.

Vaikka koronakriisin välittömät vaikutukset kartonkiteollisuuteen ovat olleet Suomessa pääsääntöisesti kysyntää kasvattavia, koko vuoden tasolla vai-

kutukset voivat olla erilaiset. Esimerkiksi Fastmarkets RISI arvioi huhtikuussa kuitupohjaisten pakkausmateriaalien globaalien kysynnän vähenevän vuonna 2020. Kysyntä vähenee koronaepidemiasta johtuvan talouskasvun hiipumisen seurauksena. Vaikutusten on arvioitu kuitenkin olevan lyhytaikaisia ja pakkausmateriaalien ensi vuoden kysynnän oletetaan olevan tätä vuotta suurempaa.

Lakon, koronan ja talouskasvun hiipumisen lisäksi tuotantomääriin Suomessa vaikuttaa tänä vuonna Stora Enson Oulun tehtaiden muutokset. Toinen Oulun tehtaan paperikoneista muutetaan tuottamaan kraftlaineria ja tämän koneen vuotuinen tuotantokapasiteetti on 450 000 tonnia. Kone käynnistyy vuoden 2020 loppuun mennessä, joten vaikutus Suomen tuotantolukuihin on tänä vuonna vielä pieni.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti 2018—2020e, 1 000t
(muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla)

Tuote	Tuotanto			Vienti		
	2018	2019	2020e	2018	2019	2020e
Sellu*	8 150	8 320	7 710	3 770	4 190	3 980
%	6	2	-7	12	11	-5
Paperi	6 725	5 800	4 930	6 350	5 650	4 800
%	1	-14	-15	2	-11	-15
Kartonki	3 820	3 710	3 670	3 680	3 590	3 550
%	5	-3	-1	4	-2	-1

* Sekä tuotanto että vienti sisältävät kaiken sellun.
Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke

Massa- ja paperituotteiden nimellisten keskivientihintojen muutosprosentit edellisvuodesta 2018—2020e

Tuote	2018	2019	2020e
Sellu*	22 (670 €/t)	-20	-14
Paperi	6 (681 €/t)	4	-3
Kartonki	4 (786 €/t)	1	-1

* Kaikki sellu.
Lähteet: Tulli ja Luke

Vaiherikkaasta vuodesta ja kuukausitason suurista vaihteluista huolimatta kartongin tuotanto- ja vientimäärät pysyvät vuositasolla Suomessa likimain viime vuoden tasolla. Suomalaisen kartonkiteollisuuden etu on se, että vaikka taantuma tuotantoon vaikuttaakin, tuotevalikoima ei ole erityisen suhdanneherkkää. Myös kartongin keskimääräinen vientihinta pysyy melko lailla entisellä tasolla, vain hieman laskien. Tämä johtuu kartonkiteollisuuden toimitussopimusten pituudesta sekä siitä, että talouskasvun arvioidaan vähitellen elpyvän syksyn mittaan. Myös huoltoseisokkeja ajoitetaan yleisesti syksylle, mikä vähentää tarjontaa ja vaikuttaa siten hintaan.

Sellun vienti vähenee, pitkällä aikavälillä näkymä edelleen positiivinen

Sellun tuotanto kasvoi Suomessa viime vuonna ennätystasolle 8,3 miljoonaa tonniin. Määrä kasvoi kaksi prosenttia edellisvuodesta ja oli noin 14 prosenttia korkeampi kuin 2010-luvulla keskimäärin. Kasvua selittää kasvava kysyntä sekä aiemmin toteutetut investoinnit. Sellun vienti kasvoi tuotantoa selvästi enemmän ja se oli noin 11 prosenttia edellisvuotta suurempaa. Viennin lisäykseen vaikutti paitsi kysyntä myös paperin tuotannon väheneminen Suomessa, mikä lisäsi markkinasellun määrää vientiin.

Sellun hinnat alenivat selvästi viime vuonna. Euroopassa pitkäkuituisen sellun hinnan lasku kesti koko vuoden ja lähti tasoittumaan vasta loppuvuodesta. Kiinassa tasoittuminen alkoi jo aiemmin. Suomen

vientihinta jäi viime vuonna noin 20 prosenttia edellisvuoden keskihintaa alemmaksi.

Tämän vuoden alussa myös sellun tuotantoa Suomessa vähensi metsäteollisuuden lakosta johtuneet tuotantoseisokit. Tammi-maaliskuussa tuotanto jäi 18 prosenttia edellisvuotta pienemmäksi. Sellun vienti Suomesta väheni 17 prosenttia. Lakkoa seuranneen koronakriisin välittömät vaikutukset selluteollisuuteen ovat olleet vielä suhteellisen neutraalit. Pehmopapereiden ja kartongin kysyntäpiikki on lisännyt sellun kysyntää, mutta toisaalta paino- ja kirjoituspapereiden kysynnän voimakkaalla vähenemisellä on ollut päinvastainen vaikutus. Rajoitteiden vähittäinen poistaminen on vähitellen normalisoimassa markkinatilannetta Kiinassa.

Koko vuoden tasolla sellun kysyntää heikentää tänä vuonna erityisesti paino- ja kirjoituspapereiden kysynnän voimakas väheneminen. Lisäksi pakkausmateriaalien kysynnän odotetaan olevan tänä vuonna viime vuotta heikompaa, mikä vaikuttaa myös selluteollisuuteen. Vaikka pehmopapereiden kysynnän uskotaan tänä vuonna kasvavan, alenee sellun globaali kysyntä tänä vuonna viime vuodesta. Pitkän aikavälin kysyntänäkymät ovat kuitenkin edelleen hyvät. Pehmopapereiden ja kartongin kysynnän kasvu pitkällä aikavälillä tukee sellun kysynnän kasvua.

Myös vienti Suomesta vähenee tänä vuonna viime vuodesta globaalin kysynnän vähenemisen seurauksena. Tuotanto vähenee vientiä enemmän Suo-

men paperituotannon vähenemisen vuoksi. Sellun hintoihin ei ole tällä hetkellä näkyvissä merkittäviä muutoksia. Selluvarastot ovat tällä hetkellä paikoitellen aiempaa alemmat, mutta globaalisti edelleen liian korkeat. Vuoden jälkimmäiselle puoliskolle suunnitellut huoltoseisokit vähentävät kuitenkin sellun tarjontaa. Myös kierrätyspaperin heikentynyt saatavuus voi vaikuttaa positiivisesti sellumarkkinoihin. Suomen keskimääräisen vientihinnan ennakoidaan pysyvän tämän hetkellä tasollaan. Koska viime vuoden vertailutaso on korkea, tasaisesta hintakehityksestä huolimatta tämän vuoden keskimääräinen vientihinta jää huomattavasti viime vuoden keskihintaa alhaisemmaksi.

- ▶ [Tilasto: Massa- ja paperiteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus](#)
- ▶ [Tilasto: Metsäteollisuuden investoinnit Suomessa](#)

Raakapuumarkkinat

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Kun joulukuusta 2019 helmikuulle 2020 ajankohtaisimmat metsäteollisuuteen liittyvät asiat olivat useita viikkoja kestäneet lakot ja työsulut, maaliskuussa herättiin koronaviruksen leviämiseen ympäri maailman. Puumarkkinoihin lakoilla ja työsuluilla oli alkuvuonna kielteinen vaikutus puunkäytön epävarmuuden vuoksi. Kun lakot ja työsulut olivat ohi, alkoi koronapandemia vaikuttaa vientimarkkinoilla.

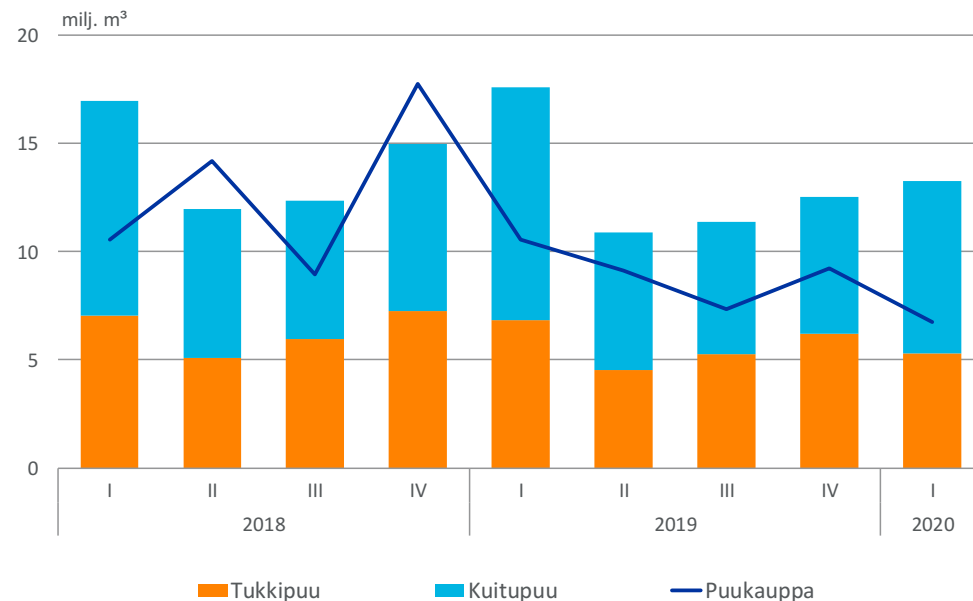
Alkuvuoden suurimmat ongelmat tulivat kuitenkin korjuusäistä. Talvi oli poikkeuksellisen leuto, sillä Etelä-Suomessa sateet tulivat vetenä, routaa ei muodostunut ja lumen määrä jäi hyvin vähäiseksi. Pohjois-Suomessa sateet tulivat lumena, jota kertyi ennätysmäärä. Kun talvileimikoita ei voitu hakata suunnitelmien mukaan, hakkuita suunnattiin aikaisemmin ostettuihin kelirikko- ja kesäleimikoihin, joita olisi muutoin hakattu vasta keväästä ja kesästä

Huonot talvi-
korjuuolosuhteet
suurin ongelma
alkuvuonna

alkaan. Puukauppaa onkin maaliskokuussa käytetty korvaavien leimikoiden saamiseksi, millä on ollut kohottava vaikutus puun hintaan. Suuri osa jo ostopuusta talvileimikoista siirtyy tuleviin talviin.

Koronapandemialla itsessään ei ole ollut juurikaan vaikutuksia metsätalouden töihin, sillä tartuntariskin minimoiminen on ollut suhteellisen vaivatonta ottaa huomioon. Metsätyöt tehdään yleensä yksin

Yksityismetsien teollisuuspuun hakkuut ja puukauppa 2018/I—2020/I

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

tai korkeintaan työpareittain. Työpareittain tehtävässä metsätyössä turvaetäisyydet ovat monikymmenkertaiset verrattuna koronaviruksen leviämistä estäviin etäisyyksiin. Metsäkoneilla tehtävässä vuorotyössä voidaan pitää etäisyyttä vuoronvaihdossa. Metsänomistajien kanssa asioidessa voidaan käyttää sähköisiä työvälineitä ja metsässä käytäessä pitää etäisyyttä. Osa metsänomistajista on lisännyt metsätöitä, kun muissa töissä on tullut voimaan rajoituksia tai lomautuksia. Ryhmissä työskentely on ollut työnjohdon ja yhteiskuljetusten vuoksi tyyppisempää metsänhoidon lyhytaikaiselle ulkomaiselle työvoimalle, jota ei ole juurikaan päässyt maahan koronatilanteen matkustusrajoitusten takia.

Puutuotteiden, sellun, kartongin ja paperin tuotannon vähenemisen kautta lakkojen ja koronapandemian vaikutukset puumarkkinoilla ja metsätaloudessa ovat olleet sen sijaan selviä. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä teollisuuspuun hakkuukertymä oli yhteensä 15,8 miljoonaa kuutiometriä, mikä on 21 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten. Hakkuut vähenivät yksityismetsissä 13,3 miljoonaan kuutiometriin, kun taas Metsähallituksen ja yhtiöiden metsissä hakkuut säilyivät suunnilleen ennallaan 2,5 miljoonassa kuutiometrissä. Leudon talven takia metsäteollisuus suuntasi hakkuita enemmän omiin metsiinsä myös siksi, että mahdollisista korjuuvaurioista ei syntyisi ongelmia yksityis-

metsissä. Tukkipuuta hakattiin 6,0 ja kuitupuuta 9,8 miljoonaa kuutiometriä. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä mäntytukin hakkuut vähentyivät 15 ja kuusitukin 22 prosenttia. Koivutukin hakkuut vähentyivät 31 prosenttia. Mäntykuitupuun hakkuut vähenivät 15, kuusikuitupuun 24 ja koivukuitupuun 31 prosenttia. Edellä olevissa luvuissa näkyvät osin myös talven korjuusään aiheuttamat etelä-pohjoinen -vaikutukset: yksityismetsät, kuusikot ja koivikot ovat keskimäärin etelämpänä kuin valtion ja yhtiöiden metsät ja männiköt.

Yksityismetsien puukauppa on ollut kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 24 prosenttia vuodentakaisista pienempää ja yhteensä 9,8 miljoonaa kuutiometriä. Tukkipuukauppa laski tammi-huhtikuussa 22 prosenttia. Eniten vähenivät mänty-tukin puukaupat 26 prosenttia. Kuusitukin puukaupat vähenivät 19 ja koivutukin 18 prosenttia. Tukki-kaupan vähenemisen seurauksena myös kuitupuukauppa väheni 25 prosenttia. Eniten väheni mänty-kuitupuun kauppa 29 prosenttia, kun kuusi- ja koivukuitupuulla kauppa väheni molemmilla 20 prosenttia.

Jos tukit ja kuidut lasketaan puulajeittain yhteen, männillä yksityismetsien puukaupan vähentyminen on ollut suurinta, 28 prosenttia, ja kuusella ja koivulla puukauppa on vähentynyt molemmilla 20 prosenttia. Toukokuulle ulottuvan Metsäteollisuus ry:n viikkoseurannan mukaan touko-kesäkuulle tyyppillinen puukaupan kasvu jää kuluvana vuonna yhtä vaisuksi kuin viime vuonna.

Teollisuuden puunhankinta 2018–2020e

Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2018	2019	Muutos	2020e	Muutos
	milj. m ³	milj. m ³	%	milj. m ³	%
Teollisuuspuun hakkuut	68,9	62,8	-9	56,5	-10
Yksityismetsät ¹	57,8	52,4	-9	46,1	-12
Yhtiöt ja Metsähallitus	11,1	10,4	-6	10,4	0
Tukkipuu	29,4	25,9	-12	23,2	-10
Kuitupuun	39,5	36,9	-7	33,3	-10
Raakapuun tuonti	11,2	11,1	-1	12,0	8
Hakkuut ja tuonti, yhteensä	80,1	73,9	-8	68,5	-7

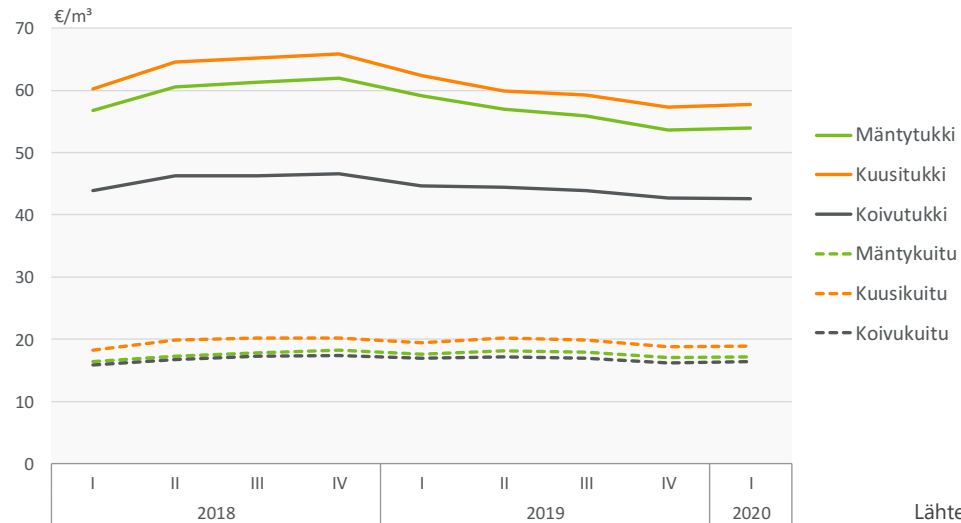
¹ Sisältää kunnat, seurakunnat ym. Vuoden 2019 teollisuuspuun hakkuut ovat vielä arvio.
Lähteet: Luke ja Tulli

Erityisesti kuitupuulla kysyntää, puun tuonnilla kasvuedellytyksiä

Koronapandemia on pehmapapereiden kysynnän ja verkkokaupan kasvun kautta osittain tukenut sellun ja kartongin menekkiä maailmalle. Näihin kuitupuuta ja sahaketta käyttäviin tuotteisiin on viime vuosina investoitu merkittävästi Suomessa. Puutuotemarkkinoiden merkittävien vientimaiden joukossa on öljystä ja turismista saatavista tuloista riippuvaisia maita, ja näissä puutuotteiden kysyntä on vähentynyt öljyn hinnan romahdettua ja turismin hiivuttua. Suurena linjana kuitupuuta ja sahaketta käyttävien sellun ja kartongin tuotanto alenee kuluvana vuonna vähiten, tukkia käyttävien puutuotteiden hieman enemmän ja kuitupuuta ja sahaketta käyttävän paino- ja kirjoituspaperien kysyntä kaikkein eniten.

Tukkipuun hakkuiden ennustetaan kuluvana vuonna vähenevän 10 prosenttia reiluun 23 miljoonaan kuutiometriin sahausmäärien vähentyessä. Sahataran vientihintojen aleneminen on hidastunut vuodentakaiseen verrattuna ja myös tukkien hinnoissa lasku on tasaantunut. Kuusitukin kantohinnan ennustetaan alenevan kuusisahatavaran hintojen perässä kolme prosenttia vuodentakaisesta, jolloin vuoden keskikantohinnaksi jää 58 euroa kuutiometriltä. Kuusisahatavaraa päätyy merkittävässä määrin Aasiaan, jossa koronapandemia on toistaiseksi saatu muuta maanosia paremmin hallintaan. Mäntytukin kantohinnan ennakoidaan alenevan voimakkaammin, neljä prosenttia 55 euroon, koska mäntysahatavaraa viedään runsaasti Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän öljy- ja turismiriippuvaisiin maihin. Pääosin Eurooppaan vietävään vaneriin käytet-

Yksityismetsien kantohinnat 2018/I—2020/I

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2018—2020e

Raakapuutavaralaji	2018	2019	2019/2018	2020e	2020e/2019
	€/m³	€/m³	%	€/m³	%
Mäntytukki	60,5	56,5	-7	54,5	-4
Kuusitukki	64,3	59,9	-7	58,2	-3
Koivutukki	45,9	43,9	-4	43,0	-2
Mäntykuitu	17,6	17,7	1	17,4	-2
Kuusikuitu	19,6	19,5	-1	19,6	1
Koivukuitu	16,8	16,8	0	16,6	-1

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

tävän koivutukin kantohinnan ennakoidaan olevan hieman vähemmän, kaksi prosenttia 43 euroon.

Vaikka kuitupuille olisi tukkeja parempi kysyntä, kuitupuita voidaan hakata vain hyvin rajallisesti ilman, että samalla saadaan myös tukkeja: kun vii-

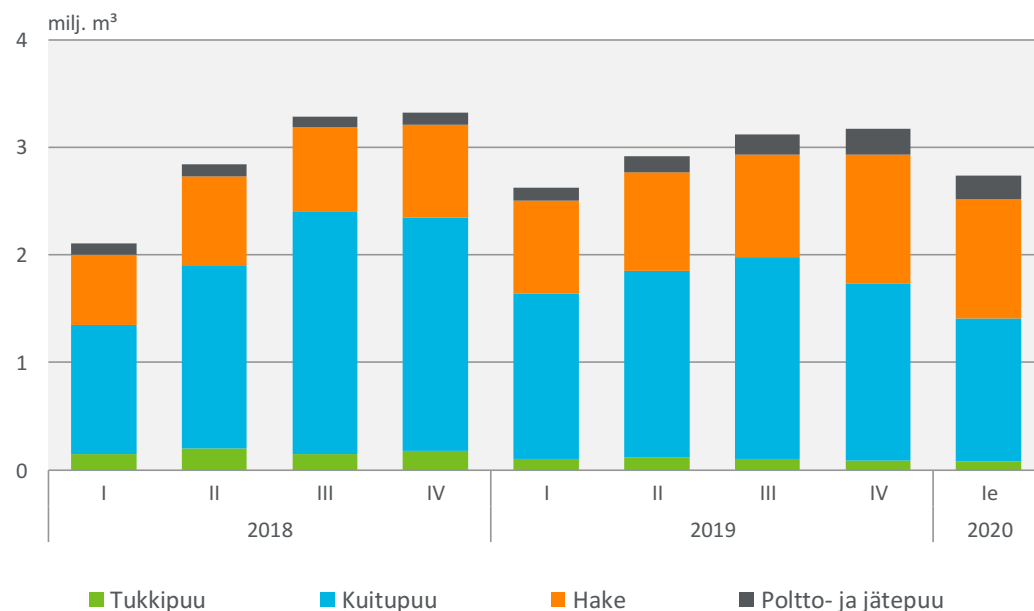
me vuonna kuitupuun hakkuut vähenivät vähemmän kuin tukkipuun, kuluvana vuonna molemmat vähenevät jo samassa suhteessa. Kuitupuiden hakkuut alenevat 10 prosenttia reiluun 33 miljoonaan kuutiometriin. Kuitupuiden kantohintojen ennustetaan kuluvana vuonna hieman laskevan tai pysyvän

suunnilleen viime vuoden tasolla. Syynä on sahakkeen väheneminen ja kuitupuiden kysyntä erityisesti sellun ja kartongin valmistukseen. Mäntykuitupuun kantohinta jää hieman yli 17 euron, koivukuitupuun vajaaseen 17 euroon ja sekä mekaaniisiin massoihin että havuselluun käytettävän kuusi- kuitupuun kantohinta hieman alle 20 euroon.

Raakapuun tuonnin kasvulle on kuluvana vuonna hyvät edellytykset. Tärkeimmän tuontimaan Venäjän öljytulot ovat romahtaneet ja ulkomaiset investoinnit sinne ovat hiipuneet. Alkuvuoden aikana Venäjän ruplan kurssi on heikentynyt ja tuontipuun yksikköhinta on laskenut selvästi. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä raakapuun tuonti kasvoi yhteensä runsaat kuusi prosenttia ja sen keskimääräinen yksikköhinta oli vajaat kuusi prosenttia vuodentakaista alhaisempi. Raakapuun tuonnin ennustetaan kasvavan kuluvana vuonna kymmeneksen viime vuodesta ja päätyvän 12 miljoonaan kuutiometriin.

Kokonaisuudessaan teollisuuspuun kotimaan hakkuiden ja puun tuonnin yhteismäärän ennakoidaan alenevan kotimaan hakkuiden vähenemisen vuoksi kahdeksan prosenttia 68,5 miljoonaan kuutiometriin. Arvio aleneman suuruudesta perustuu laskennallisiin tietoihin, sillä vuoden 2019 lopullinen tilasto teollisuuspuun hakkuista valmistuu vasta kesällä.

Puun tuonti 2018/I—2020/I

Lähteet: Tulli ja Luke

EU:n Green Deal muotoutumassa korona-elvytyksen ohessa

Joulukuussa 2019 julkaistun Green Dealin eli Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on muuttaa Euroopan talouden kasvurakennetta kasvihuonekaasupäästöille, kiertotaloudelle ja ympäristölle suotuisampaan suuntaan. Tavoitteena on muun muassa tehdä EU:sta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Vihreän kehityksen ohjelma muodostuu useista politiikka- ja toimenpidetavoitteista. Yhtenä etappina EU:n komissio julkaisi toukokuussa 2020 Biodiversiteettistrategia 2030:n. Sen tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden väheneminen. Yhtenä esityksenä on lisätä tiukasti suojellun maa-alan osuutta 10 prosenttiin, ja sen lisäksi saada 20 prosenttia maa-alasta monimuotoisuutta nykyistä paremmin edistävän maankäytön piiriin. Vielä jäljellä oleville vanhoille metsille esitetään tiukkaa suojelua. Myös soiden tiukkaa suojelua esitetään lisättävän. Vihreän kehityksen ohjelmassa ja biodiversiteettistrategiassa pyritään vaikuttamaan EU:n uuteen metsästrategiaan paitsi mainittujen ohjelma- ja strategiatavoitteiden huomioon ottamisella myös kolmen miljardin puun metsittämistavoitteella. Komission tavoitteena on myös laatia uudet kestävyyskriteerit metsäbiomassan energiankäytön arviointiin.

Komission biodiversiteettistrategiassa maankäyttöä koskevan tiukkaan suojeluun sekä monimuotoisuus- ja talouskäyttöosuuksiin (10-20-70) perustuvan ajattelutavan taustalla saattaa olla se, että useissa Euroopan maissa on ollut tyypillistä metsien käsittely ja suojelu Suomea monimuotoisemmin. Esi-

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

merkiksi eri-ikäismetsätalous sallittiin metsälain muutoksella Suomessa vasta vuodesta 2014 alkaen. Metsien ja soiden alueellinen keskittyminen Euroopassa ja suomalaisten metsänkäsittelymallien äärevöityminen joko tasaikäiskasvatukseen tai tiukkaan suojeluun ovat taas aiheuttaneet sen, että Suomessa on tällä hetkellä yli puolet Euroopan tiukasti suojelluista metsistä.

Yksi merkittävä koronapandemian seuraus on talouden elvytykseen käytettävän julkisen rahoituksen ja julkisen rahoitusvajeen huomattava lisääntyminen. EU:n koronakriisin jälkeisillä rahoituspaketeilla on yhteys myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan. Suomessa julkisen talouden alijäämä - jo ilman varsinaisia elpymispaketteja - kasvaa valtiovarainministeriön huhtikuisen arvion mukaan tänä vuonna lähes 14 miljardilla eurolla 16,6 miljardiin euroon eli 7,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Metsätalouteen liittyvät valtion talousarvion määrärahat säilyvät siten pääosin ennallaan tai kasvavat. Metsätalouden kemera-tukien määräraha kuluvalle vuodelle on 55,9 miljoonaa euroa. Kemera-tuissa merkittävin muutos aikaisempaan on toukokuun alusta 2020 voimaan tullut tuhkalannoituksen tukien perusteiden väljentäminen ja lisärahoitus. Tavoitteena on kasvattaa biovoimaloiden tuhkan kiertäystä suopuustojen lannoituskäyttöön ilman, että suopuustossa tarvitsee havaita terveyslannoituksen tarvetta.

Metsänomistajille vapaaehtoista METSO-metsiensuojeluohjelmaa toteutetaan ympäristöministeriön (YM) ja maa- ja metsätalousministeriön (MMM) yhteistyönä. MMM:n hallinnonalalla ympäristötukisopimuksiin on kohdistettu kuluvalle vuodelle seitsemän miljoonan euron määräraha, minkä on arvioitu riittävän noin 3 000 hehtaarin edestä tehtäviin sopimuksiin. Tämän on vain puolet tavoitteesta, joka on tulevien viiden vuoden aikana yli 6 000 hehtaaria vuosittain. YM:n hallinnonalalla suojelukorvauksiin on varattu tälle vuodelle noin 25–30 miljoonaa euroa, ja suojelutavoite on noin 4 500 hehtaaria.

► [Tilasto: Teollisuuspuun kauppa](#)

► [Tilasto: Metsäteollisuuden puunkäyttö](#)

Bioenergiamarkkinat

Johanna Routa

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan energian kokonaiskulutus oli 1,36 miljoonaa terajoulea (TJ) vuonna 2019, mikä oli prosentin vähemmän edellisvuoteen verrattuna. Harvinaisen lauhan alkuvuoden takia kulutus on jäämässä tänä vuonna poikkeuksellisen pieneksi. Metsäteollisuuden alkuvuoden työnseisaus sekä viime vuoden vertailukohtaan jälkeen suljetut paperikoneet näkyvät teollisuuden sähkökulutuksen alenemisena. Koronaviruksen vaikutukset kulutukseen eivät vielä näy tilastoissa. Vuositasolla teollisuuden ja palvelualojen kulutuksen odotetaan kuitenkin laskevan, mutta kotitalouksien kulutuksen hieman nousevan.

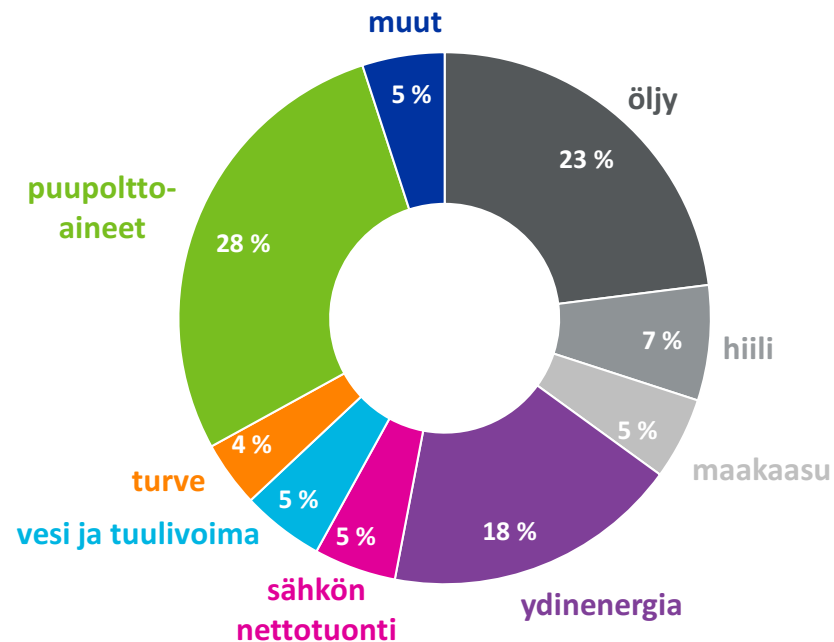
Vuonna 2019 uusiutuvien energianlähteiden käyttö kasvoi prosentin, kun taas fossiilisten polttoaineiden ja turpeen kulutus väheni kuusi prosenttia. Uusiutuvien energianlähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta oli 37 prosenttia vuonna 2019. Fossiilisten polttoaineiden ja turpeen osuus energian kokonaiskulutuksesta oli 38 prosenttia, mikä oli kaksi prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän. Hiilen kulutus laski 21 prosenttia, minkä ansiosta polttoaineiden energiakäytön hiilidioksidipäästöt vähenivät noin seitsemän prosenttia. Tuulivoiman tuotanto kasvoi jälleen kaksi prosenttia, ja vastaavasti vesivoiman tuotanto laski jo neljättä vuotta peräkkäin.

Puupolttoaineiden kulutus kasvoi jälleen uuteen ennätykseen ja puupolttoaineet ovat merkittävien yksittäinen energianlähde 28 prosentin osuudella kokonaiskulutuksesta. Vuonna 2019 lämpö- ja voi-

malaitoksissa käytettiin yhteensä 20,5 miljoonaa kiintokuutiometriä kiinteitä puupolttoaineita. Käyttö lisääntyi kaksi prosenttia edellisvuodesta.

Metsähakkeen kulutus kasvoi kaksi prosenttia edellisvuodesta 7,5 miljoonaan kuutiometriin. Metsähakkeen käyttö kasvoi lämmöntuotannossa kuusi prosenttia ja yhdessä pientaloissa poltetun metsä-

Energialähteiden osuus Suomen energian kokonaiskulutuksesta vuonna 2019

Lähde: Tilastokeskus

hakkeen kanssa kokonaiskäyttö oli 8,1 miljoonaa kuutiometriä. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa metsähakkeen käyttö pysyi edellisvuoden tasolla 4,7 miljoonassa kuutiometrissä. Metsähakkeen käyttö on ollut tätä korkeampi vain vuonna 2013.

Tärkein metsähakkeen raaka-aine on pieniläpimitäinen runkopuu, jota kului 3,9 miljoonaa kuutiometriä. Tämä oli saman verran kuin edellisena vuonna. Hakkuutähteiden käyttö lisääntyi kuusi prosenttia 2,9 miljoonaan kuutiometriin. Kantojen käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa on vähentynyt merkittävästi. Huippuvuonna 2013 niitä käytettiin

yli miljoona kuutiometriä, kun taas vuonna 2019 enää 0,3 miljoonaa kuutiometriä. Järeää runkopuuta (lähinnä lahovikaista ja pystykuivaa) käytettiin 0,4 miljoonaa kuutiometriä.

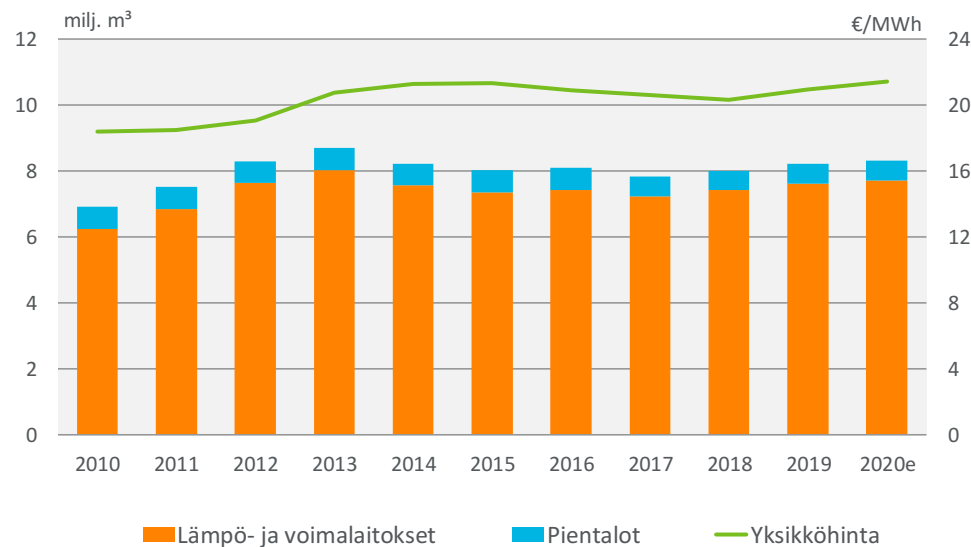
Metsähakkeen vuotuisiin käyttömääriin vaikuttavat talven säät, jolloin tavanomaista kylmempi talvi voi lisätä käyttöä ennakoitua enemmän. Alkuvuosi 2020 on ollut tavanomaista lämpimämpi, joten metsähakkeen käyttömäärän ei odoteta kasvavan vuositasolla viime vuodesta. Metsähakkeen keskimääräinen laitos hinta (20,9 €/MWh) nousi vuonna 2019 kolme prosenttia edellisvuodesta ja sen ennakoidaan nousevan 2–3 prosenttia tänä vuonna.

Metsäteollisuuden sivutuote- ja jätepuuta poltettiin 11,6 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli hieman enemmän kuin edellisena vuonna (+1%). Kuorta poltettiin eniten, kaikkiaan 7,9 miljoonaa kuutiometriä. Purua poltettiin 2,5, puutähdhaketta 1,2 ja kierrätyspuuta 1,1 miljoonaa kuutiometriä.

Korona vaikuttaa myös päästöoikeuksien hintaan

Päästöoikeuksien hinnat nousivat jyrkästi vuonna 2019, jolloin hiilidioksiditonin hinta kohosi reilusti yli 20 euroon, kun alimmillaan hinta pysytteli pitkään noin 5–6 eurossa. Koronapandemian myötä päästöoikeuksien hinnat ovat kuitenkin kääntyneet lievään laskuun. Päästöoikeuksien hintaan vaikuttavat koronan vuoksi teollisuuden vähentynyt tuotanto ja päästöoikeuksien alentunut kysyntä. Epidemian kesto ja teollisuuden palautumiskyky tulevat

Metsähakkeen kokonaiskäyttö Suomessa 2010—2020e

Lähde: Luke

vaikuttamaan päästöoikeuden hinnan kehittymiseen.

Päästöoikeuden korkeampi hinta lämmöntuotannossa tukee hakkeen ja sivutuotteiden (kuori ja puru) kilpailukykyä. Sähkötuotannossa erityisesti purun ja kuoren kilpailukyky paranee, kun taas metsähakkeen kilpailukykyyn positiivisia vaikutuksia vaimentaa nousevan päästöoikeuden hinnan myötä laskeva sähkön tuotantotuki. Syöttötariffin laskentaan vaikuttaa sekä päästöoikeuden kolmen kuukauden keskiarvo, että turpeen veron määrä. Vuonna 2019 metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotukea ei maksettu, koska päästöoikeuden hinta oli yli 20 euroa megawattitunti.

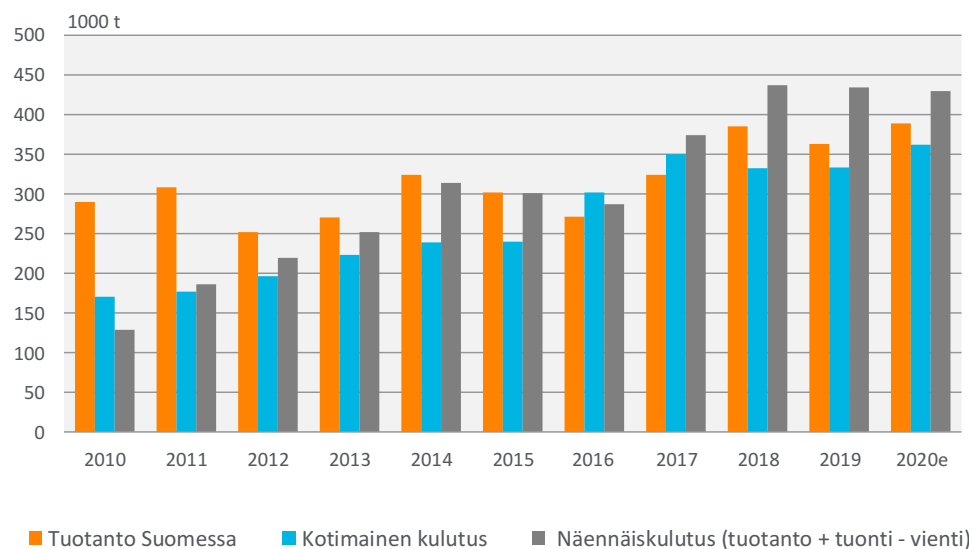
Poliittiset paineet turpeen energiakäytön lopettamiseksi ovat kovat, ja esimerkiksi hallitusohjelmaan on kirjattu turpeen energiakäytön puolittaminen vuoteen 2030 mennessä. Turpeen pääasiallinen energiakäyttö päättyy kuitenkin nykyennusteiden mukaan jo 2030-luvun aikana päästöoikeuden hinnan noustessa, vaikkakin se säilyy huoltovarmuuspolttoaineena. Kivihiilen käyttö sähkön tai lämmön tuotannon polttoaineena kielletään 1.5.2029 alkaen. Kielto edistää Suomen energiajärjestelmän vähähiilisyyttä ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa sekä tukee hakkeen ja sivutuotteiden käyttöä.

Pellettien tuotanto ja kulutus kasvavat Suomessa

Puupellettien tuotanto supistui edellisen vuoden ennätyslukemista kuusi prosenttia 363 000 tonniin. Pellettivalmistajien kotimaiseen pellettituotantoon perustuvat toimitukset käyttäjille pysyivät edellisen vuoden tasolla (333 000 tonnia). Lämpö- ja voima-

laitoksille toimitettu määrä kasvoi viisi prosenttia, mutta kotitalouksille toimitettu määrä supistui lähes viidenneksellä. Puupellettien tuonti Suomeen nousi suuremmaksi kuin koskaan aikaisemmin (101 000 tonnia), kun taas vientimäärä (30 000 tonnia) oli pienin tähän mennessä tilastoitu. Kolme neljäsosaa pelleteistä tuodaan Venäjältä, ja loput

Pellettien tuotanto ja kulutus sekä näennäiskulutus Suomessa 2010—2020e

Lähteet: Luke ja Tulli

Baltiasta. Viennistä yli 70 prosenttia menee Tanskaan. Puupellettien laskennallinen kulutus (tuotanto + tuonti – vienti) Suomessa oli 433 000 tonnia, mikä oli lähes sama kuin ennätysvuonna 2018. Laskennallinen kulutus on suurempi kuin toteutunut kulutus, koska kaikkia kunakin vuonna tuotettuja ja tuotuja pellettejä ei aina kuluteta ja viedä samana vuonna; vastaavasti osa edellisenä vuonna tuotetuista ja tuoduista pelleteistä toimitetaan kulutukseen tai viedään seuraavana vuonna.

Uusiutuvan energian kasvu-odotukset metsähakkeen varassa

Pellettien osuus puupolttoaineiden käytöstä Suomessa on vain muutama prosentti, vaikka kulutus on viime vuosina kasvanut. Kotimaisen kulutuksen ja tuotannon ennakoidaan kasvavan edelleen muutaman prosentin vuosivauhtia, kun uusia pellettilaitoksia otetaan käyttöön korvaamaan fossiilisia polttoaineita. Myös maailmanlaajuinen kulutus ja tuotanto jatkavat kasvuaan. EU28-alue on maailman suuri pellettien tuottaja ja kuluttaja, eniten pellettejä tuotettiin Saksassa (2,4 miljoonaa tonnia vuonna 2018). Pellettejä tuodaan Eurooppaan eniten Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Päätöksiä uusista investoinneista odotetaan

Hallituksen energia- ja ilmastostrategian tavoitteena on uusiutuvan energian lisääminen 50 prosenttiin energian loppukäytöstä 2020-luvulla ja kasvuo-dotukset perustuvat erityisesti metsähakkeen käytön lisäämiseen. Uusia metsähaketta käyttäviä energialaitoksia on otettu käyttöön ja rakenteilla. Merkittäviä uusia biotuotetehtaiden investointipäätöksiä on odoteltu jo useita vuosia, vaikka joitakin päätöksiäkin on tehty. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi Kuopion havusellutehtaan ympäristöluvan joulukuussa 2019 ja tehdasprojektin suunnittelu päättyi. Kemijärven biotuotetehdas sen sijaan sai ympä-

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

ristö-, vesitalous- ja töiden aloittamislupapäätöksen kesäkuussa 2019, mutta investointipäätös puuttuu edelleen. Metsä Groupin Kemian uudelle biotuotetehtaalle on haettu ympäristöluvaa, ja investointipäätös tehdään ympäristöluvapäätöksen jälkeen aikaisintaan syksyllä. Toteutuessaan investoinnit lisäävät puun käyttöä merkittävästi, ja samalla sivutuotteiden tarjonta energiakäyttöön lisääntyisi edelleen.

► [Luken tilastopalvelu: Energia](#)

ISBN 978-952-326-964-4 (Painettu)
ISBN 978-952-326-965-1 (Verkkajulkaisu)
ISSN 2342-7647 (Painettu)
ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-965-1>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)
Kirjoittajat: Jari Viitanen, Antti Mutanen ja Sari Karvinen (toim.)
Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2020
Julkaisuvuosi: 2020
Kannen kuva: Metsä Group
Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>